

GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn

DR Byen

Emil Holms Kanal 20

DK - 0999 København C

T +45 3520 3040

www.dr.dk

23. april 2021

Kære

Du har den 14. marts 2021 klaget over et indslag i P1 Morgen den 12. marts 2021. Efter at redaktionen svarede dig, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør over svaret – herunder for at være mangelfuldt. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn
Generaldirektør

Kopi: Journalen

Etikchef Anja Lundberg Andersen, GD stab
Redaktionschef Claus Cancel, DR NAD
Chefkonsulent Marianne Juul, DR NAD
Seniorkonsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR
Direktør Sandy French, DR NAD
Underdirektør Lasse Ring Christensen, GD stab

Gennemgang af sagen

Den 14. marts 2021 klager [REDACTED] (herefter kaldet Klager) til DR over et indslag i P1 Morgen, som blev bragt den 12. marts 2021. Klager modtager svar fra DR, som han ikke er tilfreds med, og anker sagen til LSR den 23. marts. Opsummeringen af klagepunkterne bygger dels på Klagers oprindelige klage dels de tilføjelser, som Klager har i forbindelse med anken.

Det er et indslag i P1 Morgen vedrørende organisationen Frihedsbevægelsens Fællesråd (herefter forkortet til F.F.)

1.

Klagers primære påstand er, at DR tilsidesætter god presseskik (herunder DR's egne etiske retningslinjer) ved i oplægget til indslaget at lægge op til, at F.F. repræsenterer et problem. Der siges: *"Hvilke historiske referencer trækker Frihedsbevægelsens Fællesråd på, og hvorfor er det et problem?"*

Her påpeger Klager - og det går igen flere steder i klagen og ankeskrivelsen - at DR burde give organisationen lejlighed til at komme til orde. I det konkrete tilfælde påpeger Klager, at alene omtalen af F.F. som 'et problem' er en påstand fra DR's side, som F.F. burde have haft lov at kommentere.

2.

Klager påpeger, at DR i indslaget fremsætter en række påstande, som ikke bliver dokumenteret.

Klager citerer således fra værts-speaken i indslaget: *"De kalder sig for frihedskæmpere. De mener, at de kæmper for os alle. De har stiftet Frihedsbevægelsens Fællesråd. De kalder sig selv for en frihedsbevægelse for folket. De er imod vacciner, mod nedlukning, og Corona er ikke den store trussel, men det er regeringen derimod."*

Ifølge Klager strider DR's ovenstående beskrivelse med oplysninger fra organisationens hjemmeside.

DR forsøger med Klagers ord at 'frame' - her forstået som at indramme og fremstille - F.F. som en nazistisk eller nazistisk inspireret organisation. Det sker ved at bringe ni minutter langt interview med historiker Claus Bundgård Christensen, som DR i P1 Morgen vælger at præsentere som *"nazismeforsker og historiker ved Roskilde Universitet."*

"DR skaber dermed en direkte association mellem den omtalte organisation og nazisme igen helt uden at give organisationen nogen lejlighed til eller mulighed for at svare på"

eller blot nuancere DRs forsøg på rubricering af organisationen, som både usaglig og ekstremistisk," skriver Klager.

Klager henviser til organisationens website for at modbevise DR's 'framing. Der står blandt andet i formålsbestemmelsen, at F.F. skal være en samlende stemme blandt andet til beskyttelse af forsamlings- og ytringsfrihed, personlig frihed og grundlovssikrede rettigheder. Der står ifølge Klager intet om nazisme, lige som der ikke står noget om, at organisationen skulle være mod vaccine, mod nedlukning eller sige, at Corona ikke er den store trussel, men at det er regeringen derimod (en stor trussel).

4.

Videre henviser Klager til de tidligere nævnte påstande fra DR, som han ikke finder dokumenteret, og Klager påpeger, at det må være DR, der selv er kilden til påstandene. Derved konkluderer Klager, at de fremsatte påstande er kommentarer fra DR-medarbejdere, hvilket ikke er angivet af DR, og det er en etisk overtrædelse.

5.

I ankeskrivelsen af 23. marts går Klager i rette med indslaget sammenkædning med F.F. og den bebudede demonstration, som 'Men in Black' havde bebudet skulle finde sted den 11. marts. Men F.F. har ikke noget at gøre med 'Men in Black', og det er DR, som kæder de to organisationer sammen.

6.

Klager ønsker i sin ankesag taget op, at DR ved redaktionschef Claus Cancel nok beklager, at F.F. ikke fik lov at komme til orde. Men derudover har Claus Cancel ikke forholdt sig til klagens øvrige punkter.

Klager ønsker indslaget rettet eller fjernet fra DR's arkiv.

DR's svar til klager

Efter det oplyste har redaktionschef Claus Cancel, DR NAD, svaret klager. LSR har ikke svarmailen, men den 23. marts bragte DR følgende meddelelse på 'Fejl og Fakta' på dr.dk: *"Fredag 12. marts bragte P1 Morgen et indslag om Frihedsbevægelsens Fællesråd. Frihedsbevægelsens Fællesråd havde varslet en demonstration torsdag 11. marts, som skulle have været en såkaldt genåbningsfest efter coronaen. Demonstrationen blev dog aflyst på grund af vejret. I P1 Morgen bragte vi blandt andet et indslag, som handlede om, hvorvidt bevægelsen via sit navn spillede på en samklang med frihedskæmperne under Anden Verdenskrig. I den forbindelse blev der udtrykt kritik af Frihedsbevægelsens Fællesråd. Den kritik fik bevægelsen ikke lov til at*

svare på, da vi ikke havde spurgt, om de ville være med i udsendelsen. Det beklager vi. Frihedsbevægelsens Fællesråd skulle selvfølgelig have haft mulighed for at svare på den kritik, som kom frem i P1 Morgens udsendelse."

Procedure

DR er forpligtet til at svare inden for fire uger, men prøver at besvare klager væsentligt hurtigere. Klagen blev modtaget i DR den 14. marts, og DR har svaret den 23. marts. Fristen er overholdt. Ankesagen har været forsinket på grund af uklarhed om, hvorvidt klagen også var under behandling hos Pressenævnet, hvilket ikke er tilfældet. DR har svaret Klager. Retningslinjerne for besvarelse er overholdt hvad angår tidsfristerne.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Punktvis gennemgang af Klagers oprindelige klage og ankeskrivelse. Jeg skal i det følgende gøre gældende, at når Klager gentagne gange henviser til de vejledende regler i god presseskik, lægger jeg DR's egne etiske retningslinjer til grund. De baserer sig på og udbygger mange steder de vejledende regler for god presseskik. Det er imidlertid op til Pressenævnet at forholde sig til de vejledende regler for god presseskik, og LSR kan forholde sig til DR's egne retningslinjer, derfor denne sontring.

Ad 1.

Klagers første påstand er, at DR tilsidesætter god presseskik og egne etiske retningslinjer ved ikke at invitere F.F. til at kommentere de påstande, der bliver fremsat i indslaget.

DR's første kapitel i sine etiske retningslinjer drejer sig om forelæggelse og fairness og derved om, hvem der bør høres i forbindelse med et redaktionelt arbejde. Heraf fremgår, at DR refererer loyalt alle relevante parter synspunkter, og der udelades ikke argumenter og oplysninger af betydning. Navnlige parter, der udsættes for kritik, skal høres, fremgår det.

Der er i denne sag tale om forhold vedrørende både fairness og forelæggelse. Indslaget indledes med en speak, hvor F.F. karakteriseres på følgende måde: *"De kalder sig for frihedskæmpere. De mener, at de kæmper for os alle. De har stiftet Frihedsbevægelsens Fællesråd. De kalder sig selv for en frihedsbevægelse for folket af folket. De er imod*

vacciner, mod nedlukning, og corona er ikke den store trussel, men det er regeringen derimod. God morgen, Claus Bundgård Christensen. Du er nazismeforsker og historiker på Roskilde Universitet."

Resten af indslaget på ni minutter former sig som et interview med Claus Bundgård Christensen. (Klager har skrevet interviewet ud og vedlagt sin klage til LSR. Claus Bundgård Christensen vil herefter blive benævnt CBC.)

Klager har ret i, at hele interviewet former sig som en drøftelse mellem P1's værter og historikeren om en bevægelse, som ikke har mulighed for at kommentere de påstande og oplysninger, der kommer frem. Der nævnes ingen kilder i indslaget.

Værterne spørger historikeren, hvad det er for historiske referencer, som F.F. bygger på. Det fremgår af CBC's svar, at hele interviewet er baseret på historikerens præmis om, at bevægelsen låner referencer fra besættelsen 1940-1945. CBC siger allerede i første svar: *"Jamen, det, de laver, er en historisk reference til, at det er Frihedsrådet under besættelsen, som var det øverste råd for den danske frihedskamp, kan man sige, og som fik en meget fremtrædende plads i de sidste år af krigen. Så det erDet er simpelthen ende laver simpelt hen en meget direkte forbindelse til frihedskampen 1940-45 med det her navn."*

P1 Morgen: *"Man kan vel blive enige om, at frihedskampen, frihedskæmperne og frihedsbevægelsen, det er noget, vi anser for som meget positivt, selv her 80 år efter, så man går vel ind og lidt nasser på alt den goodwill, der er på det navn?"*

CBC: *"Jeg ved ikke, om man nasser, på det, men det er da klart, at det er ikke noget tilfælde."* (fortsættes.)

DR fremsætter i interviewet påstande om F.F. uden at høre bevægelsen, og der er dermed tale om en overtrædelse af DR's etiske retningslinjer om at høre alle parter synspunkter loyalt samt i særlig grad at forelægge kritiske oplysninger for den, det drejer sig om.

Klager får medhold i det punkt.

Redaktionschef Claus Cancel har i svaret til Klager samt i meddelelsen på DR's side, 'Fejl og Fakta' erkendt den fejl. Claus Cancel beklager, at F.F. ikke blev hørt.

Klager har herunder også i den forbindelse klaget over brugen af ordet 'problem' i optakten til indslaget om F.F. Klager refererer til sætningen: *"Hvilke historiske referencer trækker Frihedsbevægelsens Fællesråd på, og hvorfor er det et problem?"*

Det er LSR's vurdering, at sætningen skal virke som en appetitvækker, der skal skabe interesse om det senere indslag, og her refererer ordet 'problem' til indslagets præmis

om, at bevægelsen læner sig op ad historiske henvisninger til Frihedsrådet¹ under besættelsen. Det er rigtigt, at ordet 'problem' antyder, at F.F. opfører sig problematisk. DR har sin ret til at anlægge denne redaktionelle vinkel. Men det kritisable er på dette punkt som i forhold til hele indslaget, at DR ikke hører F.F. og får F.F.'s egen kommentar til påstandene. Dermed falder det ind under hovedproblemstillingen – at F.F. ikke kom til orde i indslaget.

Ad 2.

Klager påpeger, at DR med følgende sætning kommer med en række udokumenterede påstande om F.F.

"De kalder sig for frihedskæmpere. De mener, at de kæmper for os alle. De har stiftet Frihedsbevægelsens Fællesråd. De kalder sig selv for en frihedsbevægelse for folket. De er imod vacciner, mod nedlukning, og Corona er ikke den store trussel, men det er regeringen derimod."

Det er korrekt, at DR ikke refererer en kilde til sine oplysninger. Klager selv henviser til F.F.'s hjemmeside – herunder formålsbeskrivelsen: *"DR's påstande om samt fremstilling af organisationen er således både udokumenteret og i strid med foreningens egne oplysninger,"* skriver Klager.

Klager henviser som dokumentation til foreningens hjemmeside, www.fbr.one.

Der er ingen steder, hvor bevægelsen på sin hjemmeside direkte omtaler sig selv som 'frihedskæmpere'. Der står, at bevægelsen kæmper for alle og for 'folket'. Der står:

"Frihedsbevægelsens Fællesråd er én samlende stemme, for forskellige bevægelser i Danmark, som alle kæmper for, at få retten til, at leve som frie mennesker."

Videre skriver bevægelsen:

"Rådet samler og forener, for sammen står vi stærkere i bevægelsen for, at vi skal have vores frihed og kontrollen over eget liv tilbage. Rådet er politisk uafhængigt, demokratisk, uafhængigt, fakta baseret – og vi arbejder for dig og din menneskeret til, at leve som det frie og selvstændigt tænkende menneske, du er."

¹ På Danmarkshistorien.dk udgivet af Aarhus Universitet står der om Frihedsrådet: "I september 1943 dannede flere modstandsorganisationer det såkaldte Danmarks Frihedsråd. Initiativtagerne var socialdemokraten Frode Jakobsen, der var leder af det illegale netværk Ringen, og lederen af Frit Danmark, Mogens Fog. Intentionen var at koordinere modstandsaktiviteterne og sikre, at modstandsbevægelsen talte med én stemme over for befolkningen."

Vi er for det frie menneskes ret til selv at bestemme over eget liv, og vi forlanger at vores grundlov skal respekteres af kongehus, regering, statsadministration, region og kommune.

Alt hvad vi gør, gør vi med udgangspunkt i kærlighed. Kærlighed til vores medmennesker, kærlighed til vores land og til vores klode."

Problemet her er ikke, hvorvidt DR holder sig mere eller mindre snævert i sin beskrivelse af bevægelsen til, hvad den skriver om sig selv på sin hjemmeside. DR er ikke forpligtet til at viderebringe bevægelsens eget billede af sig selv, men kan frit vælge de kilder, DR finder relevante til det samlede billede af F.F. Problemet er, at DR ikke nævner sine eventuelle kilder i indslaget. Det kunne DR have løst ved at forelægge sine påstande for F.F. selv. Derved kunne bevægelsen selv kommentere og nuancere de oplysninger, der kom frem. Så det grundlæggende problem er på dette punkt, som de øvrige Klager nævner, at DR ikke lod F.F. komme til orde i indslaget.

Jeg vil herefter ikke forholde mig til de enkelte påstande om bevægelsen F.F.'s karakter og ageren, da det vil kræve kendskab både til, hvad F.F. siger om sig selv samt andre kilders bedømmelse. P1 Morgens påstande om F.F. fremstår som udokumenterede, da DR ikke har fremlagt eller citeret kilder i indslaget, og at F.F. ikke har haft mulighed for at kommentere dem.

Klager får delvist medhold på dette punkt.

DR har sin redaktionelle ret til at belyse og dermed beskrive F.F. uafhængigt og mere kritisk, end man kan læse på bevægelsens hjemmeside. Problemet er, at DR i sit svar til Klager og LSR burde have nævnt de kilder, som DR har benyttet til det konkrete indslag. Og helt overordnet kunne DR have undgået denne kritik, hvis DR havde forelagt F.F. påstandene. Så havde foreningen fået mulighed for at komme til orde og eventuelt korrigere fejlagtige oplysninger.

Ad 3.

Klagers påstand er, at DR forsøger at 'frame' F.F. som en nazistisk eller nazistisk inspireret bevægelse med en direkte forbindelse mellem bevægelsen og nazismen. Klager mener, at det sker blandt andet ved, at historikeren, der medvirker, omtales som 'nazismeforsker.'

Historikeren omtaler sig selv på sin profil på Roskilde Universitet på følgende vis:

*"Mit ekspertområde er krig, konflikt, kriminalitet, vold, radikalisering, fascisme & nazisme, Holocaust, mindekultur, krigens kulturhistorie og national identitet."*²

CBC har desuden medvirket til eller skrevet en række værker om Anden Verdenskrig og besættelsen. Det er DR's valg at omtale ham som 'nazismeforsker'. I interviewet bringer historikeren ikke F.F. i sammenhæng med nazister, men argumenterer for at bevægelsen bevidst udnytter et positivt billede i befolkningen af Frihedsrådet og modstandskampen under besættelsen. Det forekommer snarere at være det modsatte af påstanden om, at historikeren forbinder F.F. til nazister.

Klager får ikke medhold i den påstand.

Ad 4.

Klager antager, at det er DR's medarbejdere selv, der er ophavsmænd til de oplysninger om F.F., som bringes i indslaget. Spørgsmålet har været behandlet ovenfor. Uanset hvor DR har haft sine oplysninger fra, burde DR have angivet en eller flere kilder i indslaget. Herunder forelagt oplysningerne for bevægelsen, sådan som det fremgår af de to første punkter.

Ad 5.

Klager anfører, at redaktionschef Claus Cancel i sit svar til Klager fejlagtigt bygger på den antagelse, at F.F. havde noget at gøre med en demonstration den 11. marts, som siden blev aflyst. *"De ansvarlige for den demonstration, Men in Black, har imidlertid ikke noget at gøre med FF og nævnes således eksempelvis heller ikke på FFs webside: <https://www.fbf.one/>. Dertil kommer, at den omtalte demonstration end (ikke) nævnes i det kritiserede indslag, hvorfor det i bedste (fald) forekommer stærkt malplaceret og i værste fald totalt misforstået at referere til eller nævne denne demonstration i et angiveligt forsøg på at korrigere de i forvejen stærkt fejlagtige og tendentiøse og naziframede "oplysninger" om FF, som man samtidigt fortsat end ikke lader komme til orde,"* skriver Klager.

I P1 Morgen-indslaget siges det, at F.F. var arrangør af den aflyste, men bebudede demonstration – en genåbningsfest, som skulle have fundet sted den 11. marts. Det er selve aktualitetsanledningen til, at DR i P1 Morgen beskæftiger sig nærmere med bevægelsen. Der fremlægges ingen dokumentation i udsendelsen for, at F.F. står bag

² <https://forskning.ruc.dk/da/persons/clausbc>

genåbningsfesten. Organisationen 'Men in Black', nævnes ikke i indslaget. Klager har heller ikke henvist til dokumentation for, at 'Men in Black' skulle stå bag genåbningsfesten, og at F.F. ikke har noget med hverken 'Men in Black' eller genåbningsfesten at gøre. Redaktionschef Claus Cancel har i forbindelse med sagsarbejdet og spørgsmålet om hvem, der stod bag ansøgningen om demonstrationen den 11. marts, henvist til et link til et Facebook-opslag med F.F.'s logo, hvor F.F. står bag. I opslaget er der detaljeret beskrivelse af bustransporter, priser m.m. Klager får ikke medhold på dette punkt. Det må anses for dokumenteret, at F.F. stod for demonstrationen/genåbningsfesten, som siden blev aflyst.

Ad. 6

Klager ønsker, at LSR etisk bedømmer, at DR ved redaktionschef Claus Cancel nok beklager, at F.F. ikke fik lov at komme til orde, men derudover har Claus Cancel ikke forholdt sig til klagens øvrige punkter, lyder Klagers ankepunkt.

Klager ønsker indslaget rettet eller fjernet fra DR's arkiv.

Redaktionschef Claus Cancel har skrevet den meddelelse, som kom på DR's 'Fejl og Fakta' på dr.dk den 23. marts. Heri erkender han, at DR og P1 Morgen burde have inviteret F.F. i studiet for at høre bevægelsens egne kommentarer til kritikken og beklager, at dette ikke skete.

Som det fremgår af denne indstilling, har DR imidlertid heller ikke henvist til kilder eller anden form for dokumentation for de oplysninger om F.F., som fremkom i indslaget. Herunder heller ikke spørgsmålet om, hvem der var arrangør af den bebudede genåbningsfest/demonstration den 11. marts 2021. Den oplysning kom først under arbejdet med klagesvaret. Det er beklageligt, og DR burde have nævnt en eller flere kilder til sine påstande i indslaget, men først og fremmest kunne det have været undgået, hvis P1 Morgen havde forelagt sine påstande for F.F. Det er hovedsagen, og det har redaktionschef Claus Cancel erkendt og beklaget. Dermed har Claus Cancel forholdt sig til hovedkritikken. Klager får i lighed med punkterne forud medhold i, at DR burde have forelagt sagen for F.F. Men fejlen er erkendt af DR og beklaget på dr.dk, og indslaget skal ikke fjernes eller slettes. DR sletter kun i ganske særlige tilfælde indhold, og det berettiger denne overtrædelse ikke til.

Konklusion og sammenfatning

En lytter klagede over et indslag i P1 Morgen den 12. marts 2021. Indslaget beskæftigede sig med bevægelsen 'Frihedsbevægelsens Fællesråd'. Lytteren klagede

over, at bevægelsen ikke fik lov til at kommentere de kritiske oplysninger, der i indslaget blev fremsat om bevægelsen. Klager fandt dette i strid med DR's etiske retningslinjer. Klager får medhold på dette punkt. Redaktionschef for P1 Morgen Claus Cancel har den 23. marts erkendt, at det var en fejl, og Claus Cancel har skrevet en meddelelse på DR's 'Fejl og Fakta' på dr.dk, hvoraf beklagelsen fremgår.

Imidlertid ankede klageren svaret fra DR. Klager mente, at DR ikke havde forholdt sig til de andre påstande om fejl, som den oprindelige klage også indeholdt. Klager får medhold i, at P1 Morgen fremsætter en række påstande om Frihedsbevægelsens Fællesråd uden at angive kilder til oplysningerne. Blandt andet at F.F. er imod vacciner. Dette kunne grundlæggende have været undgået, hvis P1 Morgen havde forelagt alle påstande for F.F. og dermed selv ladet dem kommentere og korrigere de påstande, der fremsattes i indslaget. Klager har ønsket, at LSR vurderer troværdigheden af P1's påstande set i forhold til F.F. s egne udtalelser på sin hjemmeside. DR er ikke forpligtet til kun at viderebringe de oplysninger, som bevægelsen selv lægger frem. Men DR er forpligtet til at angive, hvor oplysningerne stammer fra. Klager får medhold i, at bevægelsen burde have været hørt. Det var hovedproblemet.

Klager hævder, at P1 Morgen med indslaget satte F.F. i forbindelse med nazismen under besættelsen. Blandt andet ved at betegne den medvirkende historiker fra Roskilde Universitet som 'nazismeforsker'. Betegnelsen er DR's, og da forskeren har beskæftiget sig indgående med besættelsen og Anden Verdenskrig forekommer det, at der er et vist fagligt belæg for titlen, om end den er upræcis. Forskerens pointe i indslaget er, at bevægelsen med sit navn spiller på positive kræfter i forbindelse med reference til modstandsbevægelsen under besættelsen og Frihedsrådet.

Det er dermed det modsatte af den nazi-afsmiing, som Klager hævder fandt sted. Klager får ikke medhold på dette punkt.

DR siger i indslaget, at Frihedsbevægelsens Fællesråd var arrangør af en bebudet, men senere aflyst demonstration i København den 11. marts. Det bliver ikke nærmere dokumenteret i P1 Morgen. Men redaktionschef Claus Cancel har i forbindelse med arbejdet med sagen sendt den dokumentation, som DR havde for påstanden i form af et link til Facebook. Her er der detaljerede oplysninger fra bevægelsen om organisering af busser til demonstration i København den 11. marts.

Klager får ikke medhold på dette punkt.

Endelig klager lytteren over, at DR ikke forholder sig til hele klagen, hvorfor den er anket til LSR. Det punkt får Klager delvist medhold i, sådan som det fremgår ovenfor. Claus Cancel har erkendt og forholdt sig til den overtrædelse af DR's etiske retningslinjer som

lå i, at P1 Morgen ikke havde forelagt sine påstande for F.F. Alle de øvrige underpunkter – som at DR ikke anviser kilder i indslaget til sine påstande om F.F. – kunne have været undgået, hvis DR havde hørt F.F. Det er sådan, jeg forstår den beklagelse, som Claus Cancel har bragt på 'Fejl og Fakta.'

Indslaget levede ikke op til DR's etiske retningslinjer på de punkter, der er angivet. Det er beklaget af DR, men indslaget skal hverken rettes eller fjernes. Chefen for P1 Morgen, Claus Cancel, har erkendt og beklaget dette på dr.dk.

Samlet set får Klager delvist medhold.

Jesper Termansen, den 22. april 2021.